

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДІЛОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Т.О.Лещенко, І. В. Самойленко

Термін «клінічне мислення» вживається часто, але його конкретне значення майже ніколи не розкривається ні в науковій літературі, ні в словниках. Для уточнення цього питання з'ясуємо визначення мислення як психічного пізнавального процесу.

Пізнання законів навколишнього світу неможливе без одного з головних психічних процесів - мислення. Відмінність його від інших психологічних процесів полягає в тому, що воно пов'язане з виникненням проблемної ситуації, завдань, які потрібно розв'язати. У процесі мислення на підставі сенсорної інформації робляться теоретичні та практичні висновки. Мислення - це постійний рух ідей, що розкриває суть речей, і його підсумком є певна думка, ідея. Специфічним результатом мислення може виступати поняття як вищий рівень узагальнення.

За змістом розв'язуваних проблем психологи виділяють два види мислення: теоретичне і практичне. У свою чергу, теоретичне поділяється на понятійне та образне; практичне - на наочне-образне і наочно-дійове. Теоретичне понятійне мислення характерне для наукових теоретичних досліджень. Теоретичне мислення вважається досконалішим, ніж практичне, а понятійне мислення становить собою вищий рівень, ніж образне. Усі ці види мислення в людини співіснують і можуть бути представлені в одній і тій же діяльності. Але залежно від її характеру та провідної мети домінує певний вид мислення. Мислення на відміну від інших психологічних процесів здійснюється відповідно до певної логіки. Тому в структурі мислення виділяють такі логічні операції як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення.

На практиці мислення як окремий психічний процес не існує. Воно тісно пов'язане зі сприйманням, увагою, пам'яттю, мовою. Мислительні операції здійснюються в практичній діяльності та нерозривно з нею пов'язані. Практика - це джерело мислення і водночас критерій істини. Отже, мислення - це опосередковане, абстрактне узагальнене пізнання явищ навколишнього світу, їхньої суті та наявних між ними зв'язків, здійснюване шляхом мислительних операцій - аналізу, синтезу, порівняння й узагальнення.

Відповідно клінічне мислення - це реалізація вищої форми відображальної діяльності мозку, людського пізнання, мислительних операцій відповідно до професійного навчання, практичної діяльності лікаря: діагностики, тактики лікування та прогнозів на майбутнє. На підставі цього визначення, клінічне мислення лікаря - це здатність охопити, проаналізувати і синтезувати всі дані про хворого, одночасно зіставляючи цей випадок з іншими, зі своїми знаннями, досвідом для правильного визначення діагнозу і тактики лікування.

Формування клінічного мислення починається з моменту вступу до медичного навчального закладу, бо саме в цей віковий період завершується формування когнітивних процесів, і перш за все мислення.

Викладачі ділової української мови усвідомлюють, що підготовка лікаря - безперервний процес, у якому однаково важливу роль відіграють виховання,

навчання і як результат - формування клінічного мислення, оскільки мислення тісно пов'язане з мовою як системою знаків, що є засобом не тільки спілкування, а й мислительної діяльності. Саме у віковому періоді 17-18 років думка остаточно об'єднується зі словом, унаслідок чого утворюється внутрішнє мовлення як основний засіб організації мислення. Інтелект у своїх вищих проявах стає мовленнєвим, а мовлення інтелектуалізованим. Виникає повноцінне теоретичне мислення. Поряд із цим відбувається активний процес формування наукових понять у межах дисциплін, що викладаються на молодших курсах. Студенти набувають остаточної форм розумових дій та операцій із поняттями, що відрізняє словесно-логічне абстрактне мислення від наочно-образного.

Викладачі ділової української мови на кожному занятті не тільки розвивають навички правильного усного та писемного фахового мовлення студентів, будують мовленнєвий інтелект, а й формують клінічне мислення шляхом виконання індивідуальних завдань із перекладу та редагування фахових текстів, що мають тенденцію до постійного ускладнення, та за допомогою розігрування фрагментів рольових ігор.